

Nr 14

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1957/58 m. m. jämte i ämnet väckt motion.

I en till riksdagen den 1 mars 1957 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 88, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 30 maj 1952 (nr 320) om viss reglering av handeln med fisk, m. m.,

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 372) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur, och

3) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 374) angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m.;

dels medgiva, att för tiden t. o. m. den 30 juni 1958 reglering av priserna på fisk ävensom av importen och exporten av fisk av vissa slag jämte därmed sammanhängande frågor må anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i propositionen;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva statens jordbruksnämnd att av de medel, som inestår på jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk, till statskontoret utbetala 3 500 000 kronor för avveckling av de från Fonden för låneunderstöd: Lån till Fiskprisregleringsföreningar genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni, 2 augusti och 25 oktober 1946 beviljade lånen; samt

dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att jämväl under budgetåret 1957/58 ställa garanti dels åt Sydkustfisk, förening u. p. a., för lån i riksbanken mot gängse ränta intill ett belopp av 2 000 000 kronor jämte ränta, dels åt Västkustfisk, förening u. p. a., för lån i Sveriges kreditbank aktiebolag mot gängse ränta intill ett belopp 3 000 000 kronor jämte ränta.

I samband härmed har utskottet behandlat en inom riksdagens andra kammare väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 534, av herr Nilsson i Bästekille, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om en effektivare organisation av fiskeexporten på den centraliserade marknaden.

Beträffande de skäl, som av motionären anförts till stöd för yrkandet, får utskottet hänvisa till innehållet i motionen.

De propositionen bifogade författningsförslagen är av följande lydelse:

Förslag
till
Förordning
angående fortsatt giltighet av förordningen den 30 maj 1952 (nr 320)
om viss reglering av handeln med fisk, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 maj 1952 om viss reglering av handeln med fisk, m. m.¹, vilken enligt förordningen den 11 maj 1956 (nr 202) gäller till och med den 30 juni 1957, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

Förslag
till
Förordning
om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 372) angående
reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur

Härigenom förordnas, att förordningen den 5 juni 1953 angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur, vilken enligt förordningen den 11 maj 1956 (nr 203) gäller till och med den 30 juni 1957, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

Förslag
till
Förordning
om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 374) angående
reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 5 juni 1953 angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m., vilken enligt förordningen den 11 maj 1956 (nr 204) gäller till och med den 30 juni 1957, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 1 § SFS 1953:373 och beträffande 12 § SFS 1956:202.

I. Inledning

I förordningen den 30 maj 1952 (nr 320; ändrad genom förordningarna 1953: 373 och 1956: 202) om viss reglering av handeln med fisk, m. m., vilken förordning gäller t. o. m. den 30 juni 1957, är bestämmelser meddelade om handelsreglering — grundad på auktorisation av s. k. producentföreningar — och om prisregleringsavgift på fisk. Importen och exporten av fisk och fiskprodukter regleras med stöd av kungörelsen den 14 mars 1947 (nr 82) angående allmänt importförbud samt förordningarna den 5 juni 1953 (nr 372 och 374) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur resp. utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m. Enligt sistnämnda förordningar, vilka likaså äger giltighet t. o. m. den 30 juni 1957, fordras i princip tillstånd av statens jordbruksnämnd för import och export av fisk och fiskprodukter.

Genom beslut den 11 maj 1956 bemyndigade Kungl. Maj:t statens jordbruksnämnd att för tiden t. o. m. den 30 juni 1957, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i propositionen 1956: 86 samt jordbruksutskottets utlåtande 1956: 20, anordna reglering av priserna på fisk samt av importen och exporten av fisk och skaldjur utav vissa slag ävensom att dels förordna om upptagande av prisregleringsavgift å svenskfångad fisk och importfisk enligt 5 och 8 §§ nyssnämnda förordning 1952: 320, dels enligt 12 § samma förordning meddela — såvitt angår täckande av andra kostnader i samband med prisreglering på fisk än i jordbruksnämndens centrala organisation uppkommande uppbörds- och kontrollkostnader — närmare föreskrifter rörande användningen av medel, som inflyter till jordbruksnämnden genom upptagande av omförmälda prisregleringsavgifter m. m. I samma beslut föreskrev Kungl. Maj:t, att de lån å 500 000, 2 500 000 och 500 000 kronor, som Kungl. Maj:t genom särskilda beslut år 1946 beviljat de tre s. k. prisregleringsföreningarna, nämligen Ostkustfisk, centralförening u. p. a., Västkustfisk, förening u. p. a. och Sydkustfisk, förening u. p. a., skulle få innehas räntefritt jämväl för tiden den 1 juli 1956—den 30 juni 1957, såvitt gällde lånens halva belopp, samt att lånen till återstående del under samma tid skulle löpa med 4 procent ränta. Jordbruksnämnden bemyndigades samtidigt att av de medel, som inestår i prisregleringskassan för fisk, till regleringsföreningarna på fiskets område jämväl under budgetåret 1956/57 utlämna lån för tillfällig finansiering av kreditförsäljningar av fisk till utlandet på villkor, som föreskrivits av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut den 3 september 1954, dock att lån, vilka beviljades efter den 30 juni 1956, skulle löpa med 4 procent ränta. Kungl. Maj:t föreskrev vidare, att kostnaderna under budgetåret 1956/57 för kvalitetskontroll av fisk och fiskprodukter, i den mån de icke kunde bestridas genom inflytande kontrollavgifter, skulle till ett belopp av högst 50 000 kronor täckas ur jordbruksnämndens clearingkassa för fisk. Slutligen bemyndigade Kungl. Maj:t jordbruksnämnden att för bestridande av kostnaderna under

budgetåret 1956/57 för den befattningshavare, som har till uppgift att främja fiskexporten, disponera ett belopp av högst 90 000 kronor, varav 30 000 kronor från reservationsanslaget Främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. och återstoden från nyssnämnda clearingkassa.

I skrivelse, som inkommit till jordbruksdepartementet den 12 februari 1957, har *statens jordbruksnämnd* framlagt förslag till reglering av priserna på fisk under budgetåret 1957/58 m. m. Nämnden har anmält, att den i de frågor, som berörts i skrivelsen, dels haft överläggningar med nämndens råd i fiskregleringsfrågor, dels samrått med *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök*. Fiskeristyrelsen har därvid förklarat sig i sak biträda jordbruksnämndens förslag. Över förslaget har, efter remiss, yttrande avgivits av *statskontoret* den 21 februari 1957. Statskontoret, som närmast haft att yttra sig över det i jordbruksnämndens framställning framlagda förslaget i fråga om de till prisregleringsföreningarna på fiskets område utlämnade statslånen, tillstyrker för sin del, att ifrågakavande från fonden för låneunderstöd utlämnade lån å tillhoppa 3,5 miljoner kronor likvideras med anlåtande av nämndens prisregleringskassa för fisk. I övrigt har — ur de synpunkter statskontoret har att beakta — framställningen icke givit ämbetsverket anledning till särskilt uttalande.

II. Reglering av priserna på fisk m. m.

Nuvarande förhållanden

Innebörden av prisregleringen. Jordbruksnämnden lämnar i sin skrivelse inledningsvis en redogörelse för *innebörden av prisregleringen samt fångst- och prisutvecklingen m. m.* (prop. s. 4—12).

Frågan om fortsatt prisreglering m. m.

Jordbruksnämndens överläggningar med berörda parter. I sin skrivelse meddelar jordbruksnämnden, att den vid överläggningar med representanter för vederbörande fiskarorganisationer samt sammanslutningar av fiskhandlare och saltsillhandlare m. fl. berett dessa tillfälle att framföra sina synpunkter på frågan om de fortsatta prisregleringarna på fiskets område efter utgången av budgetåret 1956/57. Överläggningar i ämnet har därjämte ägt rum med nämndens råd i prisregleringsfrågor på fiskets område.

Beträffande vad som förekommit vid dessa överläggningar anför jordbruksnämnden inledningsvis, att det från fiskarorganisationernas sida framhållits, att behov föreligger av en fortsatt prisreglering på fisk efter i huvudsak nuvarande grunder. Denna reglering innebär bl. a., att nämnden, om förutsättningar därför föreligger, äger rätt att dels utvidga prisregleringen att omfatta foder- och konservströmming samt på sydkusten ilandförd makrill, horngädda och skrubba, dels ock genomföra prisreglering på torsk för

ostkusten norr om Blekinge enligt det för väst- och sydkusten gällande systemet. Vidare har prisregleringsföreningarna anhållit, att medel ur prisregleringskassan för fisk måtte disponeras för avveckling av de egentliga statslånen. Bohusläns islandsfiskares förening har i skrivelse till nämnden hemställt, att regleringsavgiften på svenskfångad islandssill måtte slopas.

Jordbruksnämnden meddelar även, att färskfiskhandelns representanter i stort sett, liksom tidigare, vitsordat lämpligheten av det nuvarande prisregleringssystemet. Frågan om eventuella ändringar i systemet — liksom i fråga om auktorisationssystemet på ostkusten — har ansetts böra anstå i avvaktan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete. Under hänvisning till storleken av de medel, som inestår i prisregleringskassan för fisk, har man från färskfiskhandelns sida förordat att, därest även i fortsättningen oförändrade grunder skulle tillämpas i fråga om uttagandet av avgifter, medel ur kassan skulle i viss utsträckning få tagas i anspråk för propaganda för fisk. I fråga om tillämpningen av prisregleringssystemet har färskfiskhandeln understrukt angelägenheten av att ökad uppmärksamhet ägnas åt att prisregleringen och därvid särskilt avvägningen av minimipriser ej så handhaves, att importen av fisk stimuleras på bekostnad av avsättningen inom landet av svenskfångad vara. Konservindustrien har ånyo framfört ett av industrien tidigare framställt krav på slopande av regleringsavgiften på kryddad eller sockersaltad islandssill. Vidare har konservindustrien framhållit angelägenheten av att importregleringen tillämpas så, att industriens behov av råvaror tillgodoses i sådan utsträckning, att verksamheten kan drivas rationellt. Saltsillhandeln har yrkat, att regleringsavgiften måtte slopas på all islandssill. Vidare har från saltsillhandlar- och konservindustrihåll påtalats den bristande tillförseln under år 1956 av fladensill för tillgodosende av behovet inom landet av beredd fladensill. I anslutning härtill har föreslagits, att fångstbegränsning i fortsättningen ej skall upprätthållas vid fisket efter fladensill.

Fiskerinäringens representanter har samtliga förordat en förlängning på två år av gällande förordningar om regleringarna på fiskets område i avvaktan på de förslag, som 1954 års fiskeriutredning kan komma att framlägga. Jordbruksnämnden upplyser, att nämndens råd för prisregleringsfrågor på fiskets område den 25 januari 1957 enhälligt uttalat sig för de av nämnden i det följande avgivna förslagen. En rådsledamot har emellertid ansett, att ett genomförande av förslaget om avveckling av prisregleringsföreningarnas statslån borde anstå i avvaktan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete.

Jordbruksnämndens förslag. För egen del anför jordbruksnämnden i sin skrivelse, att den, då behov alltjämt föreligger av visst prisskydd för fiskarna, funnit övervägande skäl tala för att prisreglering på fisk skall bibehållas jämväl under budgetåret 1957/58. Nämnden har därvid särskilt pekat på den stigande betydelse, som exporten fått under senare år för avsättningen av fiskarnas fångster, samt på de osäkerhetsmoment, som är förenade där-

med. Grunderna för prisregleringen bör enligt nämnden bibehållas i huvudsak oförändrade i avvaktan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings översyn av riktlinjerna för prisregleringen på fiskets område.

Efter avvecklingen den 31 december 1956 av statens priskontrollnämnd fastställer jordbruksnämnden, såsom berörts i det föregående, minimipri- serna på fisk utan att samråd sker med annan myndighet. Jordbruksnämnden förutsätter, att den för prisutredningar etc. på fiskets område skall kunna anlita personal från den nyinrättade statens pris- och kartellnämnd i ungefär samma omfattning, som tidigare skett i fråga om priskontrollnämnden.

Vad angår önskemålet om att medel ur prisregleringskassan för fisk måtte utgå för avveckling av de statslån prisregleringsföreningarna erhållit vid tillkomsten av nu gällande prisregleringssystem erinrar jordbruksnämnden, att dessa lån ställts till föreningarnas förfogande för tillgodoseende av deras behov av rörelsekapital. Föreningarna Västkustfisk och Sydkustfisk har sedermera, såsom framhållits i det föregående, därutöver tillförsäkrats rätt att erhålla vissa krediter för att vid perioder av toppbelastning i föreningarnas verksamhet finansiera sina inköp av fisk.

Jordbruksnämnden framhåller, att det kapital, som under de gångna åren bildats inom föreningarna Västkustfisk och Sydkustfisk, ej torde förslå för rörelsernas bedrivande. Föreningarna är därför alltjämt — liksom även föreningen Ostkustfisk — i behov av medel för att på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt kunna handha verksamheten. Detta behov har, såsom nyss nämnts, hittills tillgodosetts genom bl. a. de år 1946 beviljade statslånen om tillhopa 3,5 miljoner kronor. Av det föregående framgår, att prisregleringskassan för fisk uppvisar en behållning per den 1 januari 1957 av inemot 13,4 miljoner kronor. Enligt nämnden torde därför möjlighet föreligga att med anlåtande av medel ur denna kassa i viss omfattning tillförsäkra föreningarna det erforderliga rörelsekapitalet. Med hänsyn härtill och då det även ur allmänna synpunkter måste framstå som ett önskemål, att statslånen avvecklas, hemställer nämnden om bemyndigande att av de medel, som inestår i prisregleringskassan för fisk, till statskontoret utbetala sammanlagt 3,5 miljoner kronor. Nämnden förutsätter härvid, att en fondering skall ske av de vinster, som hos föreningarna uppkommer genom att de befrias från återbetalningsskyldighet för lånen, och att de sålunda fonderade medlen skall få disponeras som rörelsemedel i föreningarnas prisreglerande verksamhet. Vid behov bör medlen även kunna användas som bidrag till täckande av förluster i sådan prisreglerande verksamhet, som föreningarna bedriver enligt direktiv från nämnden. En nödvändig förutsättning för genomförandet av det nu framlagda förslaget i fråga om statslånen avveckling är att den vinst, som genom avvecklingen uppkommer hos prisregleringsföreningarna, icke blir föremål för inkomst- eller förmögenhetsbeskattning. Att gåvoskatt ej kan komma i fråga för de medel, som av staten tillföres föreningarna genom inbetalning av lånen på angivet sätt, torde enligt

nämnden ligga i sakens natur. Nämnden erinrar om att föreningarna Väst-kustfisk och Sydkustfisk beretts möjlighet att undgå beskattning för inkomst och förmögenhet genom förordningen den 19 februari 1954 (nr 71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m. (ändrad 1955: 166). För Ostkustfisk, centralförening u. p. a., föreligger däremot ej motsvarande möjlighet. Enligt vad som anförts i propositionen 1953: 8, vilken låg till grund för riksdagens behandling av nyssnämnda förordning, har skattefrågan hittills icke ägt aktualitet i fråga om föreningen Ostkustfisks prisreglerande verksamhet. De pristjämningsmedel, som denna centralförening har åtnjutit för prisreglering på strömming, har nämligen av föreningen för varje verksamhetsår i sin helhet använts såsom tillskott till de likvider, som de lokala, till föreningen anslutna producentföreningarna utgivit för överskottsströmming. I centralföreningens prisreglerande verksamhet har därför icke uppstått någon beskattningsbar behållning. I den mån centralföreningen — på sätt förut angivits i nämndens skrivelse — erhåller ett belopp, som icke exakt anpassas till faktiska överskottsquantiteter, kan skattefrågan komma i annat läge. I vissa fall kan det då vara förmånligt för föreningen att till ett kommande verksamhetsår såsom behållning överföra någon del av det erhållna beloppet. Enligt nämnden kan det bli av betydande intresse för prisregleringen, att sådan överföring icke försvåras genom en beskattning. Av avgörande betydelse är i varje fall, såsom nämnden redan framhållit, att centralföreningen icke blir föremål för beskattning till följd av att — enligt vad som nu föreslås — ett engångsbelopp av 0,5 miljoner kronor tillföres föreningen såsom egna regleringsmedel att användas som rörelsekapital och vid behov även till förlusttäckning i enlighet med direktiv från nämnden. Det måste enligt nämnden även anses vara ett allmänt intresse, att föreningen befrias från skatt för de inkomster (bankräntor o. dyl.), som kan uppstå å ifrågavarande medel. Nämnden har därför under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall träffat överenskommelse med föreningen Ostkustfisk angående inrättande av sådan stiftelse, som avses i nyssnämnda förordning 1954: 71.

För den händelse det nu framlagda förslaget om avveckling av de egentliga statslånen ej skulle bifallas, förordar nämnden, att regleringsföreningarna jämväl under nästa budgetår skall få disponera dessa lån samt att föreningarna — i avvaktan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete — under budgetåret skall vara befriade från skyldighet att betala ränta på lånens halva belopp. Nämnden tillstyrker vidare, att föreningarna Väst-kustfisk och Sydkustfisk under nästa budgetår till deras fulla belopp skall få disponera de krediter, för vilka staten ställt garanti, samt att behållningen i prisregleringskassan för fisk på de villkor, som fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 3 september 1954 och den 11 maj 1956, skall få användas för lån till prisregleringsföreningarna för tillfällig finansiering av kreditförsäljningar på export.

Beträffande prisregleringens finansiering framhåller jordbruksnämnden, att förhållandena på exportmarknaden alltjämt är sådana, att medel i prisregleringskassan för fisk bör finnas tillgängliga för bestridande av de utgifter, som i särskilda fall kan bli erforderliga vid uppkommande avsättningssvårigheter eller för att täcka förluster vid kreditförsäljningar. Behållningen i kassan bör därför enligt nämnden även under nästa budgetår reserveras för att användas för nu ifrågakvarande extraordinära ändamål med den begränsning, som kan föranledas av ett bifall till det i det föregående framlagda förslaget om avveckling av prisregleringsföreningarnas statslån. Enligt nämndens mening erfordras sålunda för prisregleringens upprätthållande alltjämt bemyndigande för nämnden att upptaga regleringsavgifter i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder som f. n. tillämpas.

I fråga om regleringsavgifternas omfattning eller storlek erinrar jordbruksnämnden om föredragande statsrådets uttalande i propositionen 1956: 86, att detta spörsmål bör tagas upp till övervägande, därest de medel, som inflyter till prisregleringskassan i form av införselavgifter, skulle visa sig mera väsentligt överstiga det belopp, som skulle ha tillförts kassan vid ett bibehållande av de i samband med införandet av införselavgifterna slopade regleringsavgifterna på gråsej, kolja, kungsfisk, torsk och vitling samt filéer av dessa fiskslag. Inom nämnden har med anledning härav vissa beräkningar gjorts för att undersöka i vad mån systemet med införselavgifter medfört, att inkomsterna i kassan under tiden februari—december 1956 ökat. De företagna beräkningarna ger vid handen, att för tiden februari—december 1956 inkomstökningen uppgått till ungefär 350 000 kronor.

Jordbruksnämnden framhåller, att den snarast ämnar upptaga överläggningar med fiskets organisationer om slopande av prisregleringsavgifter i den utsträckning, som svarar mot den nyss redovisade merintakten av införselavgiftssystemet. Vid dessa överläggningar kommer att behandlas såväl frågan om slopande av regleringsavgiften på långa som det från olika håll framförda önskemålet om hävande av regleringsavgiften på islandssill.

I detta sammanhang erinrar jordbruksnämnden, att föredragande statsrådet i propositionen 1956: 86 uttalat, att det i fortsättningen torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att för det framförliggande budgetåret meddela föreskrifter rörande den huvudsakliga användningen av de införselavgifter, som uttages på vissa slag av färska och frysta filéer. I anslutning härtill har uppdragits åt nämnden att avge förslag till dylik disposition samt att till detta förslag foga dels beräkningar rörande storleken av inflytande införselavgifter under det framförliggande budgetåret, dels — i fråga om såväl storleken som användningen av införselavgiftsmedlen — redovisning av utfallet för tilländalupet år samt en reviderad beräkning för det löpande året. Under tiden t. o. m. den 31 december 1956 har i form av införselavgifter influtit ett sammanlagt belopp av 1,56 miljoner kronor. — Med utgångspunkt från att införselavgift utgår med ett oförändrat belopp av 45 öre per kilogram filé skulle inkomsten av införselavgifter bli för budgetåret 1956/57 1,35 miljoner kronor och för budgetåret 1957/58 1,8 miljoner kronor.

Enligt nämndens mening bör ej heller i fortsättningen åtskillnad göras mellan de olika medel, som tillföres prisregleringskassan för fisk. Införselavgifterna bör därför även under nästa budgetår disponeras på i huvudsak samma sätt som prisregleringsavgifterna och sålunda i första hand användas för täckande av de löpande utgifterna under budgetåret. I anslutning härtill erinrar nämnden om att Kungl. Maj:t emellertid under nionde huvudtiteln i 1957 års statsverksproposition (p. 151) föreslagit, att kostnaderna under budgetåret 1957/58 för befattningen såsom fiskexportrepresentant skall till ett belopp av 45 000 kronor täckas av inflytande införselavgifter. Under återopande av det anförda hemställer nämnden, att Kungl. Maj:t måtte godkänna, att de för regleringsåret 1957/58 inflytande införselavgifterna — med den begränsning, som föranledes av bifall till nyssnämnda förslag — skall få disponeras enligt i huvudsak samma grunder som under innevarande budgetår.

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen utgår giltighetstiden för förordningen 1952: 320 om viss reglering av handeln med fisk, m. m. den 30 juni 1957. I propositionen 1955: 105 har föredragande statsrådet förklarat sig ej beredd att taga ställning till 1951 års fiskhandelsutrednings förslag angående frågan om fortsatt giltighet av denna förordning samt om auktorisationssystemet på ostkusten med hänsyn bl. a. till att i direktiven för 1954 års fiskeriutredning ingår att verkställa en översyn även av riktlinjerna för prisregleringen av strömming. I avvaktan på resultatet av denna översyn föreslår nämnden, att giltighetstiden för omförmälda förordning 1952: 320 skall förlängas t. o. m. den 30 juni 1959. Nämnden har därvid — i likhet med representanterna för fiskerinäringen — utgått från att resultatet av utredningens arbete skall föreligga i så god tid, att därpå grundade förslag kan föreläggas 1959 års riksdag.

Jordbruksnämnden erinrar i detta sammanhang om att näringsfrihetsrådet genom beslut den 14 maj 1956 lämnat de auktoriserade fiskförsäljningsföreningarna på ostkusten fortsatt tillstånd att tillämpa av nämnden meddelade föreskrifter om förbud mot underskridande av partinoteringar och om minimirabatter på färsk och frusen strömming, så länge förenämnda förordning 1952: 320 om viss reglering av handeln med fisk i sin nuvarande huvudsakliga utformning äger fortsatt giltighet, dock längst t. o. m. den 30 juni 1958.

Vad angår skyddet för avsättningen inom landet av fladensill framhåller jordbruksnämnden att den i sitt år 1953 avgivna förslag om prisregleringen på fiskets område under budgetåret 1953/54 förklarade sig ha för avsikt att, därest förhållandena icke föranledde till annat, under de närmaste åren dels upprätthålla förbud mot försäljning av islandssill, dock längst t. o. m. utgången av september respektive år, dels inställa importlicensgivning- en för annan beredd sill än islandssill under den tid försäljningsförbudet gällde. I motsats till vad fallet var under år 1955 men i likhet med tidigare år har ifrågavarande åtgärder tillgripits under år 1956. Huruvida

dylika ingripanden till skydd för avsättningen av fladensill kan komma att bli behövliga under år 1957, får enligt nämndens mening upptagas till prövning senare efter överläggningar med av frågan berörda parter. Nämnden upplyser, att man från västkustfiskarhåll dock redan nu understrukt, att dessa åtgärder under det sistförflutna året verksamt bidragit till de under året ökade inköpen av fladensill för försäljning i saltat skick på den inhemska marknaden. Nämnden anför, att dessa inköp under år 1956 utgjort, uttryckt i färsk vikt, i runt tal 6 000 ton (ca 49 000 tunnor om 100 kilogram saltad vara), innebärande en uppgång jämfört med år 1955 med 28 procent.

Vad angår de från saltsillhandlar- och konservindustrihåll gjorda erinringarna i fråga om tillförseln under år 1956 av fladensill förutsätter jordbruksnämnden, beträffande den i Sverige ilandförda fisken, att exporten ej skall ges företräde framför täckande av behovet inom landet av färskvara och råvara för beredning. Därest det undantagsvis kan bli nödvändigt att göra avsteg härifrån, anser nämnden, att den inhemska marknaden bör beredas möjlighet att genom import tillgodose behovet. Med anledning av det samtidigt väckta förslaget, att fångstbegränsning i fortsättningen ej bör upprätthållas vid fisket efter fladensill, ämnar nämnden att under innevarande år, innan detta fiske påbörjas, upptaga överläggningar i ämnet med fiskerinäringens representanter. Nämnden fäster uppmärksamheten på att den fångstransonering, som tillämpats under 1956 års fladensillfiske, varit mindre restriktiv än de begränsningar, som upprätthållits under tidigare år.

Jordbruksnämnden anser det alltjämt vara av betydelse, att så långt möjligt åtgärder beträffande kvalitetsförbättring och dylikt vidtages för att på längre sikt bibringa fladensillen en i förhållande till andra sillsorter ökad konkurrenskraft. För att förbättra avsättningen inom landet av salt fladensill har under år 1956 skärpta sorteringsbestämmelser genomförts för sjösaltad fladensill och i viss utsträckning även för färsk fladensill, som försålts för saltning. Enligt nämnden har från såväl fiskarhåll som saltsillhandlarnas sida vitsordats, att dessa åtgärder bidragit till den ökade försäljningen under år 1956 av salt fladensill på den inhemska marknaden. I detta sammanhang erinrar nämnden vidare om att 1951 års fiskhandelsutredning i sitt i december 1955 avlämnade betänkande (SOU 1956: 2) föreslagit bl. a., att vissa ändringar skall vidtagas i auktionssystemet på västkusten. I sitt den 30 oktober 1956 avgivna yttrande över betänkandet har nämnden tillstyrkt de föreslagna ändringarna och därvid framhållit, att genom desamma förutsättningarna ökas för att tillhandahålla allmänheten färsk fisk av bättre kvalitet och till jämnare priser och därmed även för en ökad konsumtion av varan.

Jordbruksnämnden anför slutligen, att under år 1956 har — i likhet med vad som var fallet under år 1955 — prisreglering ej upprätthållits på svenskfångad islandssill.

III. Utrikeshandeln med fisk

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen utgår giltighetstiden för förordningarna angående reglering av införseln och utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur den 30 juni 1957. Jordbruksnämnden föreslår, att dessa båda förordningar i avbidan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete skall förlängas att gälla ytterligare två år.

Vad angår den fortsatta tillämpningen av *importregleringen* på fisk föreslår jordbruksnämnden, att regleringen skall anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som tillämpas under innevarande budgetår. Nämnden har därvid beaktat att enligt uttalande av föredragande statsrådet i propositionen 1956:86 — intill dess resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete föreligger — möjligheten att reglera importen genom införselavgift ej bör ytterligare utnyttjas, såvida ej väsentligt ändrade förhållanden föranleder därtill. I anslutning härtill lämnar nämnden en redogörelse för den hittillsvarande tillämpningen av importregleringen samt för erfarenheterna av införselavgiftssystemets verkningar (se prop. s. 20—21).

Vad härefter angår den hittillsvarande tillämpningen av införselavgiftssystemet erinrar jordbruksnämnden om att sådan avgift fr. o. m. den 30 januari 1956 utgår för färska och frysta filéer av gråsej, kolja, kungsfisk, torsk och vitling. Avgiften har hittills utgjort 45 öre per kilogram av varans nettovikt. Vid de överläggningar, som nyligen ägt rum inom fiskimportrådet, har fiskarrepresentanterna i rådet föreslagit, att avgiften fr. o. m. nästa budgetår skall höjas till 60 öre per kilogram filé. Förslaget har biträttts av de i rådet ingående representanterna för färskfiskhandeln på väst- och sydkusten men avstyrkts av representanterna för frysberedningsindustrin, husmodersorganisationerna, konsumentkooperationen och den enskilda detaljhandeln.

Jordbruksnämndens erfarenheter hittills av införselavgiftssystemets verkningar i fråga om utvecklingen av importen och av beredningen inom landet av frysta filéer m. m. har icke givit nämnden anledning att till prövning upptaga frågan om ändring av införselavgiftens belopp. Därest efter företagen utredning i ärendet behov kan anses föreligga av höjd avgift, har nämnden för avsikt att upptaga överläggningar i ämnet med av frågan berörda parter och därefter i särskild ordning hemställa om bemyndigande att genomföra höjning av införselavgiftens belopp.

För *export* av fisk och fiskprodukter fordras, såsom redan nämnts, i princip licens av jordbruksnämnden. Dessa varor är emellertid upptagna bland de varuslag, som är föremål för s. k. villkorlig exportfrilistning. Detta innebär, att de under vissa förutsättningar tills vidare får exporteras utan särskild licens till länder och valutaområden inom det s. k. OEEC-området och dessutom till samtliga länder i Nord-, Mellan- och Sydamerika med undantag av Argentina. Bland de förutsättningar, som nämnden uppställt för frilistningen, märkes dels att den får utnyttjas endast av affärsföretag, som

är infört i svenskt firma-, förenings- eller aktiebolagsregister, dels att fisk, som exporteras, skall vara inköpt enligt gällande bestämmelser om reglering av handeln med fisk samt om prisreglering beträffande fisk, dels att företag, som önskar utnyttja frilistningen, låter hos jordbruksnämnden registrera en förbindelse att iakttaga de för licensfriheten uppställda villkoren.

Jordbruksnämnden anför i sin skrivelse, att nämnden i sådana frågor berörande export av fisk och fiskprodukter, som är av intresse för den svenska fiskerinäringen eller eljest av mera allmän betydelse, inhämtar uttalande från det s. k. *fiskeexportrådet*.

Exporten till länder med centraliserad import har koncentrerats till vissa organ, som under särskilda förutsättningar tillerkänts ensamrätt till exportlicenserna på ifrågavarande länder. Beträffande dessa organs sammansättning och de förutsättningar, som gäller för att exportlicenserna skall förbehållas dem, anför jordbruksnämnden följande.

För fisk från västkusten med de undantag, som nämnden bestämmer, utställs exportlicenser f. n. endast på föreningen Västskustfisk. Såsom villkor för att föreningen ensam skall erhålla licenserna gäller, att föreningen skall, på sätt nämnden godkänner, bereda den enskilda exporthandeln (färskfiskhandeln och salteriföretagen) tillfälle att delta vid förhandlingar om avslut med den utländska köparen och i leveranserna på träffat avslut. När det gäller export av salt sill sker samverkan mellan fiskare och exporthandeln inom ett särskilt organ, kallat exportutskottet för svensk saltsill. I detta fall utställs exportlicens på föreningen Västskustfisk för exportutskottets räkning. Frågan om en fastare organisationsform för samarbetet mellan de olika exportintressena synes f. n. icke var aktuell.

För fisk från sydkusten med undantag av fiskslag, som nämnden kan komma att bestämma, beviljas under vissa förutsättningar exportlicenser tills vidare uteslutande den av fiskare och handel för den ifrågavarande exporten med nämndens godkännande bildade föreningen Sydsvensk exportfisk, förening u. p. a. Som förutsättning för att föreningen skall åtnjuta ensamrätt till licenser har bl. a. föreskrivits, att föreningen och dess verksamhet skall vara underkastad nämndens överinseende och att dess styrelse skall ha en opartisk ordförande, utsedd av nämnden. Vidare skall föreningens verksamhet bedrivas efter vissa av nämnden godkända riktlinjer. Föreningen skall vara skyldig att ställa sig till efterrättelse de beslut rörande medlemskap, styrelsens sammansättning, kvoteringar, stadgar, vinstutdelning och dylikt, som kan komma att meddelas av nämnden.

Allmänt har stadgats skyldighet för exportorganen att tillse att allas berättigade intressen av att delta i exporten blir tillgodosedda och att exporten, om det finnes nödvändigt, fördelas mellan exportörerna enligt grunder, som fastställs av nämnden. Vidare har förutskickats, att företagen, om nämnden så finner angeläget, skall (exempelvis genom att utlysa särskilda exportauktioner) öppna möjligheter för exportörerna att inbördes tävla om exportleveranserna.

I detta sammanhang framhåller jordbruksnämnden, att behovet av ett organ motsvarande det s. k. *fiskeexportrådet* och av en centralisering utav fiskeexporten till särskilda organ, såvitt gäller länder med centraliserad import, har bestyrkts vid upprepade tillfällen även under det gångna året. En-

ligt nämndens mening är det, om exportmöjligheterna skall kunna tillvaratagas rationellt, erforderligt att exporten även i fortsättningen regleras i den omfattning som nu sker.

Jordbruksnämnden erinrar härefter om att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 maj 1956 bemyndigat nämnden att för bestridande av kostnaderna under budgetåret 1956/57 för den befattningshavare, som har till uppgift att främja fiskexporten (statens fiskexportrepresentant), disponera ett belopp av högst 90 000 kronor, därav 30 000 kronor ur reservationsanslaget till Främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. och återstoden ur clearingkassan för fisk. Även tidigare — alltsedan befattningen tillsattes genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 november 1952 — har kostnaderna för befattningen fått bestridas ur nyssnämnda reservationsanslag och clearingkassa. Nämnden framhåller vidare, att den i tidigare sammanhang — senast i skrivelse den 28 augusti 1956 rörande anslagsäskandena för budgetåret 1957/58 — anhållit, att ett särskilt anslag skulle uppföras till bestridande av kostnaderna för fiskexportrepresentanten. Som skäl härför har nämnden åberopat, att verksamheten i fråga kan beräknas bli av bestående art och att de medel, som inestår på sagda reservationsanslag och clearingkassa, kan behöva disponeras för andra ändamål. Under hänvisning härtill har nämnden hemställt, att ett särskilt anslag av 90 000 kronor skall för ifrågavarande ändamål uppföras å riksstaten för nästa budgetår. Nämnden anför härom vidare i huvudsak följande.

Vad angår kostnaderna för befattningen under nästa budgetår har fiskexportrådet enhälligt avstyrkt, att införselavgiftsmedel disponeras för kostnadernas bestridande. Enligt rådet bör dessa — i enlighet med tidigare gjorda uttalanden av rådet — bestridas genom ett särskilt anslag på riksstaten. Som skäl härför har bl. a. anförts, att lantbruksattachéerna avlönas av särskilt anvisade medel. För egen del är också nämnden alltjämt av den uppfattningen, att ett särskilt anslag bör uppföras för täckande av kostnaderna för fiskexportrepresentanten. Kungl. Maj:t har emellertid föreslagit 1957 års riksdag, att för nästa budgetår ifrågavarande kostnader till ett belopp av 45 000 kronor skall bestridas ur nyssnämnda reservationsanslag och till återstoden, likaledes 45 000 kronor, av inflytande införselavgifter. Kungl. Maj:t har härmed redan tagit ställning till frågan om de medel, som under nästa budgetår skall utgå för täckande av kostnaderna för fiskexportrepresentanten.

Jordbruksnämnden framlägger härefter förslag om bestridandet av kostnaderna för *kvalitetskontrollen av fisk och fiskprodukter*. Inledningsvis erinrar nämnden om att Kungl. Maj:t den 11 maj 1956 föreskrivit, att ifrågavarande kostnader under innevarande budgetår, i den mån de icke kan täckas genom inflytande kontrollavgifter, skall till ett belopp av högst 50 000 kronor bestridas ur clearingkassan för fisk och fiskprodukter. Vidare anför nämnden.

Kvalitetskontrollen av fisk och fiskprodukter är dels obligatorisk, dels frivillig. Den obligatoriska kontrollen omfattar för export avsedd saltad och torkad fisk, fiskkonserver samt fiskfiléer ävensom för försäljning på hemmamarknaden avsedd salt strömming. Den av jordbruksnämnden inrättade

frivilliga kontrollen omfattar på sydkusten ilandförd färsk torsk och sill, som blir föremål för export, ävensom likaledes på sydkusten framställda fiskfiléer, avsedda för försäljning inom landet. Sistnämnda kontroll inbegriper vidare på västkusten saltad fladensill och höstsill, som försäljes på inhemska marknaden. Enligt nämndens uppfattning är den kvalitetskontroll, som f. n. upprätthålles på svenska fiskvaror, nödvändig för att varorna skall kunna hävda sig på marknaden.

För bestridande av kostnaderna för kvalitetskontroll av annan fisk än för försäljning på hemmamarknaden avsedd salt strömming upptages kontrollavgifter av den, som begär kontrollens utförande. Dessa avgifter förslår totalt sett ej till täckande av kostnaderna för kontrollen. Sålunda har inkomsterna i form av löpande kontrollavgifter understigit utgifterna för kvalitetskontrollen med i runt tal 27 000 kronor för budgetåret 1955/56. Under åren dessförinnan har — bortsett från budgetåret 1949/50, då konservkontrollen bekostades av medel, som tillskjutits i särskild ordning — underskottet varierat mellan 28 000 och 47 000 kronor.

För konservkontrollen har erfordrats det jämförelsevis största tillskottet av statliga medel, nämligen för budgetåret 1951/52 20 000 kronor, 1952/53 25 000 kronor, 1953/54 17 000 kronor, 1954/55 12 500 kronor och 1955/56 13 000 kronor. De åtgärder, som under senare år successivt vidtagits för att nå balans mellan utgifter och avgiftsinkomster i fråga om konservkontrollen, har icke visat sig tillräckliga. Under hösten 1956 har emellertid överenskommelse träffats med svenska konservkontrollens råd, som närmast under jordbruksnämnden handhar konservkontrollen, att viss omläggning skall ske av kontrollens arbetsformer och avgiftssystem. Omläggningen torde medföra ett sådant förbilligande av verksamheten, att vid export av normal omfattning kostnaderna i sin helhet kan täckas genom kontrollavgifterna. Efter omläggningens genomförande — den 1 februari 1957 — beräknas annat tillskott av statliga medel ej erfordras för upprätthållande av kvalitetskontrollen av konserver än ett engångsbelopp av 20 000 kronor. Beloppet är avsett att ingå i en buffertfond, till vilken överskott på verksamheten skall överföras och ur vilken medel för täckning av underskott skall utgå. Samtidigt som jordbruksnämnden utlovat att söka utverka Kungl. Maj:ts medgivande att utbetala dessa 20 000 kronor, med 10 000 kronor under innevarande budgetår och 10 000 kronor under nästa budgetår, har man från konservfabrikernas sida åtagit sig att betala en extra kontrollavgift av 0,1 öre per exporterad burk sterilkonserver. Denna avgift är avsedd att tillföras den nyinrättade buffertfonden, till dess att fonden nått betryggande storlek. Överenskommelsen innebär således, att efter utgången av budgetåret 1957/58 tillskott av statsmedel ej erfordras för kvalitetskontrollen av konserver.

Kvalitetskontrollen av andra varor än konserver utövas av kontrollpersonal, som är direkt underställd jordbruksnämnden. Även för ifrågavarande kontroll har tillskott av statsmedel erfordrats utöver inflytande kontrollavgifter. De medel, som årligen tillskjutits efter kontrollens inrättande, har varierat mellan i runt tal 11 000 och 31 000 kronor. För budgetåret 1955/56 har tillskottet av statsmedel uppgått till omkring 14 000 kronor. Storleken av de medel, som utöver kontrollavgifterna erfordras för kontrollens fullgörande, är beroende av bl. a. exportens omfattning och sammansättning. Ovissheten angående ifrågavarande förhållanden gör det ej möjligt att nu beräkna det tillskott, som — utöver kontrollavgifterna — erfordras för kontrollens fullgörande. Nämnden har emellertid ansett sig kunna utgå från att behovet av tillskottsmedel för budgetåret 1957/58, inberäknat nyssnämnda bidrag till buffertfond, ej kommer att överstiga 50 000 kronor.

Fiskexportrådet, som beretts tillfälle att yttra sig angående kvalitetskon-

trollens finansiering under nästa budgetår, har tillstyrkt, att — i den mån utgifterna för kontrollen ej kan bestridas av inkommande avgifter — clearingkassan för fisk skall tagas i anspråk för att täcka underskottet.

Jordbruksnämnden, som förklarar sig dela fiskexportrådets uppfattning, hemställer därför om bemyndigande att dels under innevarande budgetår inom ramen av anvisade medel utbetala 10 000 kronor till svenska konservkontrollens råd för inrättande av en buffertfond, dels under nästa budgetår för samma ändamål och till bestridande av kostnaderna för kvalitetskontrollen — i den mån dessa icke kan täckas genom inflytande kontrollavgifter — använda i clearingkassan för fisk då kvarstående medel. Slutligen framhåller nämnden att, därest för innevarande budgetår anvisade medel ur clearingkassan för fisk i sin helhet anlitas, behållningen i kassan per den 1 juli 1957 kommer att uppgå till ca 47 000 kronor.

IV. Föredragande statsrådet

Föredragande statsrådet har anfört följande.

»Avkastningen av det svenska fisket var under åren 1952—1955 5—15 procent högre än under de fyra närmast föregående åren och 65—75 procent högre än under åren närmast före det andra världskriget. Även om fångstmängden visade en sjunkande tendens under åren 1952—1954, höll sig fångstvärdet under samma tid tämligen konstant. Enligt nu tillgängliga definitiva uppgifter uppgick fångstmängden för år 1955 till ca 209 miljoner kilogram med ett värde av omkring 134 miljoner kronor. Denna avkastning är till såväl kvantitet som värde den största, som uppnåtts under de gångna åren. Däremot har enligt statens jordbruksnämnds preliminära beräkning fångstmängden under år 1956 sjunkit med drygt 15 procent och fångstvärdet med omkring 5 procent. Nedgången beror huvudsakligen på minskade fångster av sill, strömming och makrill. Det genomsnittliga priset till fiskare för all fisk har under det sistförflutna året varit högre än under år 1955, samtidigt som — bortsett från priserna på drivmedel vilka stigit — endast obetydliga förändringar har skett i fråga om priserna på fiskets förnödenheter. Importen av fisk och fiskprodukter har under år 1956 ej undergått några väsentliga förändringar, medan exporten kvantitativt har minskat, även om den värdemässigt hållit sig konstant. Konsumtionen av fisk och fiskprodukter under sistlidna kalenderår beräknas enligt jordbruksnämndens uppskattningar ha varit 5 miljoner kilogram lägre än under år 1955. Nedgången hänför sig till konserverad och beredd vara. Marknadsutvecklingen inom landet har utmärkts av en fortsatt ökning av efterfrågan på frysta filéer. Stegningen har emellertid varit väsentligt mindre än under de närmast föregående åren.

Såsom jordbruksnämnden framhållit föreligger även för nästa budgetår såvitt nu kan bedömas behov av fortsatt skydd för priserna till fiskarna.

Prisregleringsverksamheten torde därför böra bibehållas även under budgetåret 1957/58. I avbidan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete torde prisregleringen därvid böra handhas i huvudsak på samma sätt som hittills, d. v. s. i enlighet med de uttalanden i ämnet, som gjorts av föredragande departementschefen i propositionen 1951: 81.

Prisregleringen är f. n. grundad på förordningen den 30 maj 1952 (nr 320) om viss reglering av handeln med fisk, m. m. Giltighetstiden för denna utgår den 30 juni 1957 och har hittills i avvaktan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete förlängts för ett år i sänder. Jordbruksnämnden har nu i anslutning till begäran härom av fiskerinäringens representanter förordat en förlängning på två år. Enligt min mening bör emellertid giltighetstiden för förordningen liksom hittills bestämmas endast för ett år och förordningen sålunda erhålla fortsatt giltighet t. o. m. den 30 juni 1958.

Av den redogörelse, som jordbruksnämnden lämnat rörande kostnaderna för upprätthållandet av prisregleringen, framgår att utbetalningarna av pristilllägg och prisutjämningsmedel för år 1956 — liksom för åren 1951—1955 — rätt avsevärt understiger summan av de under året influtna regleringsavgifterna. Behållningen av prisregleringsmedel uppgick sålunda den 1 januari 1957 till närmare 13,4 miljoner kronor mot 11,1 miljoner kronor vid ingången av år 1956.

I detta sammanhang upptager jordbruksnämnden frågan om avveckling av de statslån om tillhoppa 3,5 miljoner kronor, som prisregleringsföreningarna erhållit vid tillkomsten av det nu gällande prisregleringssystemet. Jordbruksnämnden förordar, att föreningarna skall tillförsäkras det erforderliga rörelsekapitalet med anlitande av medel ur prisregleringskassan. Vid bifall till förslaget hemställer jordbruksnämnden om bemyndigande att av dessa medel till statskontoret utbetala nyssnämnda belopp av 3,5 miljoner kronor. Nämnden förutsätter därvid, att en fondering skall ske av de vinster, som uppstår hos föreningarna genom befrielsen från återbetalningsskyldigheten för lånen, och att de sålunda fonderade medlen skall få disponeras som rörelsemedel i föreningarnas prisreglerande verksamhet. Vid behov bör medlen enligt jordbruksnämnden även kunna användas som bidrag till täckande av förluster i sådan prisreglerande verksamhet, som föreningarna bedriver enligt direktiv från nämnden. Statskontoret, som yttrat sig i frågan, har för sin del biträtt förslaget. Jag har icke heller något att invända mot att ifrågavarande statslån, uppgående till sammanlagt 3,5 miljoner kronor, avvecklas på sätt jordbruksnämnden föreslagit. Likaså tillstyrker jag, att de fonderade medel, som kommer att finnas tillgängliga hos föreningarna till följd av befrielsen från återbetalningsskyldigheten för lånen, skall användas i enlighet med nämndens förslag. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, torde det sålunda efter Kungl. Maj:ts bemyndigande få ankomma på nämnden att av de medel, som inestår på prisregleringskassan, till statskontoret utbetala omförmälda belopp av 3,5 miljoner kronor.

I anslutning härtill torde jag få fästa uppmärksamheten på att föredraganden i propositionen 1956:86 uttalade, att frågan om prisregleringsavgifternas omfattning eller storlek borde tagas upp till övervägande, därest de medel, som inflöt till prisregleringskassan genom de i propositionen närmare berörda införselavgifterna på fiskfiléer, skulle visa sig mera väsentligt överstiga det belopp, som skulle ha tillförts kassan vid ett bibehållande av de i samband med införandet av nämnda införselavgifter slopade regleringsavgifterna på gråsej, kolja, kungsfisk, torsk och vitling samt filéer av dessa fiskslag. Med anledning härav har inom jordbruksnämnden verkställts vissa beräkningar på grundval av inom nämnden tillgängligt material angående bl. a. importen av de avgiftsbelagda filéerna under vart och ett av åren 1955 och 1956. Beräkningarna har givit vid handen, att en inkomstökning av 350 000 kronor uppstått för tiden februari—december 1956. Med hänsyn härtill har jordbruksnämnden anmält sin avsikt att snarast upptaga överläggningar med fiskets organisationer om slopande av prisregleringsavgifter i den utsträckning, som svarar mot den nyss redovisade merintäkten av införselavgiftsmedel. Mot nämndens förslag har jag intet att erinra. Jag utgår därvid från att överläggningarna skall kunna slutföras så snabbt, att därå grundade åtgärder kan genomföras utan onödigt dröjsmål. Därest de medel, som inflyter till prisregleringskassan genom upptagande av omförmälda införselavgifter, skulle visa sig stiga ytterligare mera väsentligt, bör frågan om prisregleringsavgifternas omfattning och storlek tagas upp till förnyat övervägande.

Prisregleringen torde även under budgetåret 1957/58 i princip böra bedrivas så, att medelsbehovet för att upprätthålla denna i huvudsak kan täckas av inflytande prisreglerings- och införselavgifter. Den efter inbetalningen av förut nämnda statslån kvarstående behållningen å verksamheten torde såsom jordbruksnämnden anfört böra finnas tillgänglig för bestridande av de utgifter, som i särskilda fall kan bli erforderliga vid uppkommande avsättningssvårigheter eller för att täcka förluster vid kreditförsäljningar. I avbidan på resultatet av 1954 års fiskeriutredning synes mig vidare prisregleringsavgifter även under nästa budgetår böra kunna — med den begränsning, som må föranledas av nyssnämnda anpassning av regleringsavgifterna till storleken av de inflytande införselavgiftsmedlen — uttagas i den omfattning, som förekommit under de senare åren.

I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår torde enligt min mening ej heller under nästa budgetår hinder böra möta att — under särskilda förhållanden och på de villkor, som fastställs av Kungl. Maj:t — använda behållningen i prisregleringskassan för lån till regleringsföreningarna för tillfällig finansiering av kreditförsäljningar på export. Jag tillstyrker vidare jordbruksnämndens förslag, att prisregleringsföreningarna skall få disponera de krediter, för vilka staten ställt garanti, till deras fulla belopp jämväl under budgetåret 1957/58.

Vad jordbruksnämnden anfört rörande åtgärder till skydd för fladen och isländs sillfisket föranleder ej någon erinran från min sida.

Regleringen av importen och exporten av fisk och fiskprodukter sker f. n. med stöd av bl. a. förordningarna den 5 juni 1953 angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur (nr 372) samt angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m. (nr 374). Båda förordningarnas giltighetstid utgår den 30 juni 1957.

Jag torde få erinra om att i fråga om importregleringen under sistförflutna året vidtagits den förändringen, att jordbruksnämnden med stöd av ett utav Kungl. Maj:t den 20 januari 1956 givet bemyndigande beslutat, att fr. o. m. den 30 samma månad införselavgift skall utgå med belopp ej överstigande 45 öre per kilogram för frysta och färska filéer av gråsej, kolja, kungsfisk (rödkolja, uer), torsk och vitling. Införselavgiftsmedlen skall enligt Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut tillföras jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk att användas för med kassan avsedda ändamål. På sätt framgår av förenämnda proposition 1956:86 uttalade föredragande statsrådet, att det i fortsättningen borde ankomma på Kungl. Maj:t att årligen efter förslag av jordbruksnämnden meddela föreskrifter rörande den huvudsakliga användningen av införselavgifterna för det framförliggande budgetåret. Enligt samma uttalande borde detta lämpligen ske genom att jordbruksnämnden i samband med den sedvanliga framställningen beträffande fiskprisregleringen redovisade beräkningar rörande storleken av inflytande införselavgifter under det framförliggande budgetåret ävensom lämnade förslag rörande den huvudsakliga dispositionen av ifrågavarande medel. Nämnden borde därvid — i fråga om såväl storleken som användningen av införselavgiftsmedlen — även redovisa utfallet för tilländalupet år samt en reviderad beräkning för det löpande året.

Jordbruksnämnden anmäler nu, att under tiden t. o. m. den 31 december 1956 införselavgifter influtit till ett sammanlagt belopp av 1,56 miljoner kronor. Vad beträffar beräkningen av inkomsten utav införselavgifter för löpande och framförliggande budgetår föreligger enligt jordbruksnämnden av naturliga skäl stora svårigheter att bedöma de faktorer, som kan påverka utfallet. Nämnden anser sig — med utgångspunkt från en införselavgift med oförändrat belopp av 45 öre för kilogram fiskfilé — böra uppskatta inkomsten för budgetåren 1956/57 och 1957/58 till 1,35 resp. 1,8 miljoner kronor. Dessa beräkningar synes enligt min mening böra godtagas. Jag finner mig även böra biträda nämndens förslag att de för regleringsåret 1957/58 inflytande införselavgiftsmedlen — med den begränsning, som närmare beröres i det följande — skall användas enligt i huvudsak samma grunder som under innevarande budgetår, d. v. s. i första hand för täckande av löpande utgifter för prisregleringens upprätthållande.

Vad jordbruksnämnden anfört angående väckt förslag om höjning av införselavgiften för fiskfiléer föranleder f. n. icke något uttalande från min sida.

Även för nästa budgetår torde, såsom jordbruksnämnden föreslagit, importregleringen böra anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som jordbruksnämnden tillämpar under innevarande budgetår. I

avbidan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings översyn torde sålunda giltighetstiden för införseliförordningen (1953:372) böra förlängas. Jordbruksnämnden har föreslagit en förlängning på två år. I överensstämmelse med vad jag tidigare förordat beträffande regleringsförordningen bör emellertid även införseliförordningen ges förlängd giltighet endast med ett år, d. v. s. för tiden t. o. m. den 30 juni 1958.

För budgetåret 1956/57 har medgivits, att till kostnaden för en befattning såsom fiskexportrepresentant får tagas i anspråk högst 90 000 kronor, därav 30 000 kronor av reservationsanslaget Främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. samt återstoden ur jordbruksnämndens clearingkassa för fisk och fiskprodukter. Befattningshavaren är sedan den 1 januari 1955 stationerad i Bonn.

Liksom jordbruksnämnden anser jag, att behov av ifrågavarande befattning kommer att föreligga även i fortsättningen. Enär befattningshavaren fortfarande synes böra vara stationerad utomlands, torde till täckande av kostnaderna för befattningen för budgetåret 1957/58 böra beräknas ett oförändrat belopp av 90 000 kronor. Såsom redan anförts vid behandlingen av anslagspunkten Främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. i årets statsverksproposition (p. 151) torde emellertid jordbruksnämndens förslag, att till bestridande av kostnaderna för befattningen skall anvisas ett särskilt anslag å riksstaten, ej böra biträdas. Kostnaderna, vilka enligt uttalande av 1952 års riksdag helt skall bestridas av allmänna medel, torde i stället — i analogi med vad nu är fallet — böra täckas dels ur nyssnämnda anslag, dels ur införselavgiftsmedlen. I enlighet med vad som anförts under nyssnämnda punkt i årets statsverksproposition bör sålunda — sedan 45 000 kronor av kostnaderna för befattningen bestritts ur anslaget — återstoden utgå ur de för budgetåret 1957/58 inflytande införselavgifterna på fiskets område.

Den anordning med centralisering av exporten till särskilda organ, vilken under några år tillämpats beträffande länder med centraliserad import, har även under sistlidna året fungerat tillfredsställande. Såsom jordbruksnämnden anför, synes det erforderligt att, för att rationellt tillvarata föreliggande exportmöjligheter, även under nästa budgetår reglera exporten i ungefär samma omfattning som f. n. Jag förordar därför, att exporten jämväl under budgetåret 1957/58 skall ordnas efter i huvudsak de grunder, som följts under innevarande budgetår.

Jag har tidigare uttalat att nu gällande reglerings- och införseliförordningar, vilkas giltighetstid utgår den 30 juni 1957, bör förlängas med ett år. I överensstämmelse härmed torde även giltighetstiden för utförseliförordningen (1953:374) böra förlängas ett år framåt, d. v. s. för tiden t. o. m. den 30 juni 1958.

I detta sammanhang har jordbruksnämnden erinrat om att i propositionerna 1953:197, 1954:121, 1955:105 och 1956:86 bl. a. uttalats att — intill dess resultatet av 1954 års fiskeriutrednings översyn föreligger —

möjligheten att uttaga import- och exportavgifter på fisk icke bör utnyttjas, såvida ej väsentligt ändrade förhållanden föranleder därtill. Någon ändring härutinnan är jag icke beredd att förorda, utan samma föreskrift torde med undantag för tidigare omförmälda slag av fiskfiléer böra gälla även för nästa budgetår.

Kostnaderna under innevarande budgetår för kvalitetskontroll av fisk och fiskprodukter bestrides i enlighet med beslut av 1956 års riksdag av inflytande kontrollavgifter jämte ett tillskott av högst 50 000 kronor ur jordbruksnämndens clearingkassa för fisk och fiskprodukter. Vad beträffar finansieringen av kvalitetskontrollen under nästa budgetår har jordbruksnämnden anfört, att under hösten 1956 överenskommelse träffats med svenska konservkontrollens råd angående viss omläggning av konservkontrollens arbetsformer och avgiftssystem. Omläggningen torde enligt nämnden medföra ett sådant förbilligande av verksamheten, att vid export av normal omfattning kostnaderna i sin helhet kan täckas genom kontrollavgifterna. Nämnden utgår från att efter omläggningens genomförande den 1 februari 1957 annat tillskott av statliga medel ej skall erfordras för upprätthållande av konservkontrollen än ett engångsbelopp av 20 000 kronor. Detta belopp är enligt nämnden avsett att ingå i en buffertfond, till vilken — förutom en av konservkontrollen upptagen extra kontrollavgift tills fonden når betryggande storlek — överskott på verksamheten skall överföras och av vilken medel för täckning av underskott skall utgå. I fråga om finansieringen av kvalitetskontrollen i övrigt förordar nämnden att — i den mån utgifterna för kontrollen ej kan bestridas av inkommande avgifter — clearingkassan för fisk skall få tagas i anspråk för täckning av underskottet även under nästa budgetår. Därvid framhåller nämnden att — därest för innevarande budgetår anvisade medel ur nyssnämnda kassa i sin helhet förbrukats — behållningen i kassan den 1 juli 1957 beräknas uppgå till ca 47 000 kronor.

Då ifrågavarande kontrollverksamhet i första hand har till syfte att befämja exporten av fisk och fiskkonserver, synes enligt min mening kostnaderna i huvudsak böra bestridas av avgifter, som uttages av exportörerna. Det av jordbruksnämnden framlagda förslaget, som innebär att efter utgången av budgetåret 1957/58 tillskott av statsmedel ej skall utgå för kvalitetskontroll av konserver, utgör därför ett steg i rätt riktning. Jag biträder därför förslaget och förordar, att nämnden bemyndigas att under innevarande budgetår inom ramen för anvisade medel ur clearingkassan utbetala ett belopp av 10 000 kronor till svenska konservkontrollens råd för inrättande av den i det föregående omförmälda buffertfonden. För nästa budgetår torde i enlighet med nämndens förslag av de i clearingkassan då kvarstående medlen få utgå dels 10 000 kronor för sistnämnda ändamål, dels högst 40 000 kronor till bestridande av sådana kostnader för kvalitetskontrollen av andra fiskvaror än konserver, som icke kån täckas genom inflytande kontrollavgifter.

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till dels *förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 30 maj 1952 (nr 320) om viss reglering av handeln med fisk, m. m.*, dels *förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 372) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur*, dels *förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 374) angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m.* Förslagen torde böra föreläggas riksdagen till antagande.

Vad slutligen angår jordbruksnämndens framställning om ändring i förordningen den 19 februari 1954 (nr 71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m. kommer densamma att i annat sammanhang anmälas av chefen för finansdepartementet.»

V. Utskottet

Av redogörelsen i föreliggande proposition framgår, att enligt Kungl. Maj:ts bedömande behov av fortsatt skydd för priserna till fiskarna föreligger även för nästa budgetår. I anslutning härtill begäres i propositionen riksdagens bemyndigande att under nämnda budgetår reglera priserna på fisk. Enligt förslaget skall grunderna för prisregleringen — i avbidan på resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete — bibehållas i huvudsak oförändrade. Det torde följaktligen få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, statens jordbruksnämnd att handha regleringen i överensstämmelse med de allmänna riktlinjer, som riksdagen tidigare godkänt. Utskottet har för sin del icke något att erinra mot vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

Vad angår prisregleringsverksamhetens finansiering framgår av utredningen, att även de under år 1956 influtna regleringsavgifterna överstigit utbetalningarna av pristillägg och prisutjämningsmedel för samma år. Behållningen i prisregleringskassan uppgår f. n. till ca 13,4 miljoner kronor. I anslutning till ett av statens jordbruksnämnd väckt förslag, vilket biträtts av statskontoret, har Kungl. Maj:t förordnat, att av sistnämnda belopp 3,5 miljoner kronor skall användas för att avveckla de statslån, som beviljats prisregleringsföreningarna under år 1946. Därvid har förutsatts, att en fondering skall ske av de vinster, som uppstår hos föreningarna genom befrielsen från återbetalningsskyldigheten för lånen, och att de sålunda fonderade medlen skall få disponeras som rörelsemedel i föreningarnas prisreglerande verksamhet. Enligt förslaget bör medlen vid behov även kunna användas som bidrag till täckande av förluster i sådan prisreglerande verksamhet, som föreningarna bedriver enligt direktiv från jordbruksnämnden. Då förevarande förslag icke föranleder någon erinran från utskottets sida, förordar utskottet att Kungl. Maj:t skall bemyndigas medge jordbruksnämnden att av de

medel, som innestår på prisregleringskassan, till statskontoret utbetala omförmälda belopp av 3,5 miljoner kronor.

Såsom framhållits i propositionen torde prisregleringen jämväl under budgetåret 1957/58 i princip böra bedrivas så, att medelsbehovet för att upprätthålla denna i huvudsak kan täckas av inflytande prisreglerings- och införselavgifter. Vad föredragande statsrådet — under hänvisning till ståndpunktstagandet i propositionen 1956: 86 — uttalat i föreliggande proposition rörande överläggningar och överväganden i fråga om prisregleringsavgifternas omfattning och storlek i förhållande till inflytande införselavgifter föranleder icke någon utskottets erinran. I enlighet härmed bör prisregleringsavgifterna — med den inskränkning som kan bli en följd av resultatet utav nyssnämnda överläggningar och överväganden — kunna uttagas i samma omfattning som under de senare åren. Utskottet har icke heller något att invända mot att den efter utbetalningen av nyssnämnda statslån kvarstående behållningen å verksamheten må under i propositionen angivna förutsättningar kunna användas för där närmare omförmälda ändamål. Vidare biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag rörande de statskrediter, som står till prisregleringsföreningarnas förfogande.

Mot Kungl. Maj:ts förslag och uttalanden i fråga om regleringen av importen av fisk och fiskprodukter har utskottet icke något att erinra.

Beträffande exportregleringen på området har Kungl. Maj:t i enlighet med jordbruksnämndens framställning föreslagit, att de grunder, som tillämpas innevarande budgetår, i huvudsak bör gälla jämväl under nästa budgetår. Förslaget innebär bl. a., att hittillsvarande anordning att fiskexporten till länder med centraliserad import skall vara koncentrerad till vissa organ, som under särskilda förutsättningar tillerkänts ensamrätt till denna export, skall bibehållas. Behovet av ifrågavarande anordning har enligt jordbruksnämnden, som i denna del stött sig på ett enhälligt uttalande från nämndens råd för prisregleringsfrågor på fiskets område, bestyrkts vid upprepade tillfällen även under det gångna året. Jordbruksnämnden har vidare framhållit, att frågan om en fastare organisationsform för samarbetet mellan de olika exportintressena icke torde vara aktuell f. n. Med hänsyn härtill och då anordningen hittills synes ha fungerat tillfredsställande, finner utskottet ej skäl att — såsom yrkats i motionen II: 534 — begära utredning av frågan om en effektivare organisation av fiskexporten till länder med centraliserad import.

I fråga om möjligheten att uttaga import- och exportavgifter på fisk förutsätter utskottet att, intill dess resultatet av 1954 års fiskeriutrednings arbete föreligger, denna möjlighet med undantag för i propositionen närmare omförmälda slag av fiskfiléer icke utnyttjas, såvitt ej väsentligt ändrade förhållanden föranleder därtill. Kungl. Maj:ts förslag i vad avser bestridandet av kostnaderna för fiskexportrepresentanten liksom även för kvalitetskontroll av fisk och fiskprodukter biträdes av utskottet.

I detta sammanhang får utskottet erinra om att bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 37 icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts för-

slag i propositionen 1957: 115 angående ändring i förordningen 1954: 71 om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m. Förslaget innebär, att föreningen Ostkustfisk skall upptagas bland de i förordningen nämnda prisregleringsföreningarna.

Då jordbruksutskottet icke har något att invända mot vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit och anfört i förevarande proposition, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

A. antaga förut omförmälda förslag till

1) förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 30 maj 1952 (nr 320) om viss reglering av handeln med fisk, m. m.,

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 372) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur, och

3) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 5 juni 1953 (nr 374) angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m.;

B. medgiva, att för tiden t. o. m. den 30 juni 1958 reglering av priserna på fisk ävensom av importen och exporten av fisk av vissa slag jämte därmed sammanhängande frågor må anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i det föregående;

C. bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva statens jordbruksnämnd att av de medel, som inestår på jordbruksnämndens prisregleringskassa för fisk, till statskontoret utbetala 3 500 000 kronor för avveckling av de från Fonden för låneunderstöd: Lån till Fiskprisregleringsföreningar genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni, 2 augusti och 25 oktober 1946 beviljade lånen; samt

D. bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att jämväl under budgetåret 1957/58 ställa garanti dels åt Syd-kustfisk, förening u. p. a., för lån i riksbanken mot gängse ränta intill ett belopp av 2 000 000 kronor jämte ränta, dels åt Västkustfisk, förening u. p. a., för lån i Sveriges kreditbank aktiebolag mot gängse ränta intill ett belopp av 3 000 000 kronor jämte ränta.

II. att motionen II: 534 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 april 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg*, Lage Svedberg, Nord, Jon Jonsson, Sigfrid Larsson, Mossberger, Gunnar Berg*, Franzén, Uno Olofsson och Yngve Nilsson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Antby, Jacobson* i Vilhelmina, Lindström*, Arweson, Jönsson* i Gärds Köpinge, Eliasson i Moholm, Franzén i Motala, Johansson i Öckerö och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.